

Archiv obce Brodeslavy

[50. léta 19. stol.] - 1945 (1948)

Inventář

EL NAD č.: 13

AP č.: 201

Kateřina Nová, Petr Hubka, Zuzana Kliková

Plasy 2009

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce fondu	3
II. Vývoj a dějiny fondu	5
III. Archivní charakteristika fondu	5
IV. Stručný rozbor obsahu fondu	5
V. Záznam o uspořádání fondu a zpracování archivní pomůcky	6

Přílohy:

Příloha č. 1: Seznam použitých pramenů a literatury	7
---	---

Inventární seznam	9
--------------------------	---

Tiráž	12
--------------	----

I. Vývoj původce fondu

Vesnice Brodeslavy (dříve také Prodeslav) se nachází 6 km jihovýchodně od Kralovic na katastrálním území téhož jména o rozloze 2,52 km² v nadmořské výšce 392 metrů. Původní název obce „Bradoslady“, tedy „ves bradosladů“ byl odvozen od posměšného označení lidí, kteří „si jen sladili brady“. Nejstarší zmínka o Brodeslavech pochází z roku 1200, kdy byl prodán klášteřem sv. Jiří na Pražském hradě společně s dalšími statky pustý dvorec Brodeslavy cisterciáckému klášteřu v Plasích. Součástí plaského panství byla ves i v době rušení patrimoniální správy v polovině 19. století, kdy panství vlastnil rakouský kancléř Klement Václav Lothar Metternich-Winneburg.

S účinností od 1. ledna 1850 přešla vrchnostenská správa zčásti na prvoinstanční úřady politické správy a zčásti na místní samosprávu vykonávanou prostřednictvím místních (později též politických) obcí. V nově vzniklé brodeslavské místní obci byly ustaveny příslušné obecní orgány – obecní úřad, obecní výbor (od roku 1919 obecní zastupitelstvo) a z jeho středu volené obecní představenstvo (od roku 1919 obecní rada) s obecním představeným (neboli starostou). V roce 1869 byla katastrální obec Brodeslavy spojena s katastrální obcí Všehrady v místní obec Všehrady, která náležela do politického a soudního okresu Kralovice, ale s platností od roku 1894 povolilo c. k. Místodržitelství v Praze vyčlenění samostatné místní obce Brodeslavy z obce Všehrady. Brodeslavy patřily římskokatolickou církevní správou k faře v Kozojedech. Tamtéž docházely zdejší děti do farní a od roku 1870 do obecné školy.

Příznivý vliv na rozvoj osady měla v 70. letech 19. století postavená silnice Kralovice – Kozojedy vedoucí při hranici katastrálního území Brodeslavy. První silnice procházející vsí se stala spojka Brodeslavy – Chříč v délce 8,5 km, postavená po roce 1890. Další silnice Brodeslavy – Rohy v délce 1,5 km se dočkala kolaudace až na začátku 30. let 20. století.

Podle novely obecního zřízení z roku 1919 se změnil volební řád obcí zákonem č. 75/1919 Sb. a současně byl zákonem č. 76/1919 Sb. upraven rozsah pravomoci obecních orgánů. Povinně ustavenou se stala finanční komise, v Brodeslavech tříčlenná. Zřizování dalších komisí zůstalo v pravomoci obecního zastupitelstva. V Brodeslavech v meziválečném období fungovaly komise stavební, lesní, žňová a aprovizační. Kromě toho obecní zastupitelstvo dosazovalo své zástupce do honebního výboru a kozojedské místní školní rady.

V první polovině 30. let 20. století se majetek obce rozšířil o les Zimohráz na katastrálním území Bohy, který Brodeslavští zakoupili v rámci první pozemkové reformy. V téže době si obec vybudovala uprostřed vesnice požární vodní nádrž a do všech domácností dala rozvést elektřinu. V roce 1940 byla ve vsi zřízena telefonní stanice, napojená na služebnu v Hodyni.

Dominantní postavení ve společenském životě obce zaujímal pod vlivem agrární strany ustavená místní skupina Domoviny domkářů a maloročníků a místní sdružení republikánského dorostu. Jediným ve fondu doloženým kulturním spolkem v obci byl ochotnický divadelní spolek „Tyl“, který zde působil od roku 1925.

Vývoj počtu obyvatel a domů

Rok	Počet	
	lidí	domů
1854	131	neuvedeno
1869	129	25
1880	156	27
1890	130	26
1900	133	27
1910	152	28
1921	163	28
1930	140	30
1950	132	31

Přehled doložených starostů obce

Rok	Starosta
1895 - 1902	Václav Zábranský
1902 - 1908	František Peterka
1909 - 1919	František Babor
1919 - 1931	Josef Telín
1931 - 1935	Jan Chlupsa
1935 - 1945	Karel Kriner

II. Vývoj a dějiny fondu

Písemnosti byly po celou dobu fungování obecního úřadu pravděpodobně ukládány vždy u právě úřadujícího starosty. Po ukončení činnosti obecního úřadu v roce 1945 převzal do správy obecní spisovnu nově ustavený Místní národní výbor v Brodeslavech, který o ni pečoval až do roku 1953, kdy byla společně s písemnostmi MNV předložena okresnímu archiváři Jaroslavu Vavříkovi k posouzení. Jaroslav Vavřík vybral z písemností vzniklých z činnosti obecního úřadu pro trvalé uložení v archivu 2 balíky aktového materiálu z let 1881-1948 o fyzickém rozsahu 0,12 bm. Ty byly podle dodatečného zápisu z roku 1996 zapsány do přírůstkové knihy pod číslem 885.

V srpnu 1977 archivu předal Místní národní výbor v Kozojedech další archiválie, a to pamětní knihu z let 1935-1937, parcelní protokol obce [50. léta 19. stol.], inventář pozemků z roku 1911 a spisy z let 1922-1947 (5 balíků). Při mimoskartačním řízení na Obecním úřadu v Kozojedech v dubnu 2006 byl nalezen balík stavebních spisů z Brodeslav z let 1897-1940 o rozsahu 0,02 bm.

III. Archivní charakteristika fondu

Pro pořádání a inventarizaci fondu bylo použito umělé pořádací schéma z metodického návodu pro pořádání fondu archiv obce, vydaného archivní správou Ministerstva vnitra pod čj. AS/1-284/2000.

Původcem fondu je Obecní úřad v Brodeslavech. Časový rozsah fondu je vymezen léty [50. léta 19. století]-1945 (1948). Posteriora jsou pak záznamy v evidenční knize vydaných domovských listů, čeledních a pracovních knížek z let 1945-1948 (inv. č. 4) a v hlavní knize z let 1945-1948 (inv. č. 24) pocházející z činnosti Místního národního výboru v Brodeslavech.

Vnitřní skartaci a první evidenci fondu provedl bez vyhotovení skartačního protokolu v roce 1956 Jaroslav Vavřík. Jeho nástupce JUDr. Josef Pankraz v roce 1961 rovněž vykonal vnitřní skartaci bez protokolu. Dále fond uspořádal a vyhotovil soupis písemností.

Fyzický rozsah fondu činí 0,57 bm. Do I. kategorie byly zařazeny podle přílohy č. 3 zákona č. 499/2004 Sb. kniha zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva (výboru) 1909-1932 (inv. č. 1), kniha zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva, obecní rady, finanční komise 1932-1945 (inv. č. 2) a pamětní kniha 1935-1937 (inv. č. 8), která obsahuje retrospektivní záznamy z let 1914-1934, ostatní archiválie do II. kategorie. Písemnosti se v době zpracovávání fondu nacházely ve vyhovujícím stavu, nevyžadujícím restaurátorský ani konzervátorský zásah.

IV. Stručný rozbor obsahu fondu

Písemnosti fondu poskytují poměrně ucelený přehled o politickém, hospodářském, společenském i kulturním životě obce. Kromě badatelsky nejvyužívanějších pamětní knihy 1935-1937 (inv. č. 8) a knih zápisů za schůzí obecního zastupitelstva (inv. č. 1-2) se v úplné chronologické řadě dochovaly i podací protokoly. Informačně významnou část fondu tvoří dochované stavební spisy (např. inv. č. 17 výstavba silnice Brodeslavy – Rohy).

V. Záznam o uspořádání fondu a zpracování archivní pomůcky

Fond Archiv obce Brodeslavy [50. léta 19. stol.]-1945 (1948) uspořádala a pomůcku sestavila v říjnu 2004 Kateřina Nová. Úvod k inventáři napsali v prosinci 2008 Kateřina Nová, archivářka, a Petr Hubka, ředitel Státního okresního archivu Plzeň-sever se sídlem v Plasích. Čistopis pomůcky v březnu 2009 vyhotovila Zuzana Kliková.

Plasy 16. března 2009

Petr Hubka, Kateřina Nová, Zuzana Kliková

Přílohy:

Příloha č. 1

Seznam použitých pramenů a literatury:

SOMMER, Johann Gottfried. *Das Königreich Böhmen, statistisch-topographisch dargestellt*. Sechster Band. *Pilsner Kreis*. Prag, 1838.

DUNDERA, J. A. *Království České, staticky-polohopisně popsané*. Praha, 1845.

PALACKÝ, František. *Popis království Českého*. Praha, 1848.

Handbuch der mit a. h. Entschliessung vom 26. Juni 1849 genehmigten Gerichtseintheilung des Kronlandes Böhmen mit zugleich Berücksichtigung der mit a. h. Entschliessung vom 4. August 1849 genehmigten politischen Eintheilung. Prag, 1850.

Zevrubný popis rozdělení země království Českého. [Praha], [1854].

Verzeichniss der Orts-gemeinden im Königreiche Böhmen. Prag, [1862].

Seznam míst v království Českém. Praha, 1872.

Seznam míst v království Českém = Orts = Repertorium für das Königreich Böhmen. Praha, 1886.

Seznam míst v království Českém = Orts = Repertorium für das Königreich Böhmen. Praha, 1893.

Vyhlášení c. k. místodržitele pro Čechy č. 48/1895 Z. z. ze dne 19. května 1895, číslo 72202, jež se týče rozloučení obcí v království Českém, která byla během roku 1894 povolena.

Seznam míst v království Českém. Praha, 1907.

Seznam míst v království Českém. Praha, 1913.

Statistický lexikon obcí v republice Československé. Praha, 1924.

Statistický lexikon obcí v republice Československé. Praha, 1934.

Amtliches Deutsches Ortsbuch für das Protektorat Böhmen und Mähren. Prag, 1940.

Retrospektivní lexikon obcí Československé socialistické republiky 1850-1970. Praha, 1978.

DYK, Jan. *Popis politického okresu Kralovického*. Praha, 1886.

UHLÍŘ, Josef. *Obecní zřízení a řád volení v obcích pro království České*. Praha, 1915.

JOACHIM, Václav. *Řád volení v obcích s prováděcími nařízeními a novela k obecním zřízením*. Praha, 1919.

WEYR, František. *Řád volení do obcí*. Brno, 1920.

KAŇÁK, Josef. *Základy správy obecní, správní příručka českých zemí*. Kutná Hora, 1927.

FLÖGEL, Jaroslav. *Praktická příručka pro obecní a okresní funkcionáře*. Praha, 1931.

ZETEK, František. *Popis politického okresu Kralovického*. Kralovice, 1932.

ZETEK, František Josef. *Kralovice a okolí*. Kralovice, 1933.

KYPR, O. *Obecní zřízení v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha, 1933.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha, 2005. ISBN 80-7106-709-1.

CAIS, Petr. Účetní materiály kamerálního účetnictví obecní samosprávy v Čechách v letech 1850 – 1945 (se zřetelem k situaci v českém pohraničí). *Archivní časopis*, 2006, roč. 56, č. 4, s. 249–285.

EDL, Jan. Přehled změn v územní organizaci politické správy v letech 1928 – 1948. *Paginae historie: sborník Národního archivu*, Praha, 2006, roč. 14, s. 483–546.

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
I. Knihy			
1	Zápis z schůzí obecního zastupitelstva (výboru) (30. 11. 1908 až 9. 4. 1932)	1908 - 1932	K 1
2	Zápis z schůzí obecního zastupitelstva, obecní rady, finanční komise (22. 4. 1932 až 3. 6. 1945)	1932 - 1945	K 2
3	Evidenční kniha příslušníků obce	1909 - 1939	K 3
4	Evidenční kniha vydaných domovských listů, čeledních a pracovních knížek	1898 - 1945 (1948)	K 4
5	Parcelní protokol	[50. léta 19. stol.]	K 5
6	Parcelní protokol	1911	K 6
7	Inventář pozemků	1933	K 7
8	Pamětní kniha	1935 - 1937	K 8
II. Spisový materiál			
II. 1. Registraturní pomůcky			
9	Podací protokol (25. 2. 1898 až 28. 10. 1915)	1898 - 1915	R 1
10	Podací protokol (3. 2. 1915 až 5. 10. 1937)	1915 - 1937	R 2
11	Podací protokol (6. 10. 1937 až 17. 3. 1942)	1937 - 1942	R 3
12	Podací protokol (17. 3. 1942 až 7. 11. 1944)	1942 - 1944	R 4
	Podací protokol (8. 11. 1944 až 25. 6. 1948)	1944 - 1945 (1948)	MNV Brodslavy
II. 2. Spisy			
13	Zápis z revize obecního hospodaření	1935	N 1
14	Domovské právo a matriční záležitosti	1926 - 1945	N 1
15	Prodej, pronájem, koupě pozemků	1902 - 1936	N 1
16	Rozpočty obce	1936 - 1944	N 1
17	Stavební činnost obce	1927 - 1940	N 1
18	Stavební spisy jednotlivých domů v obci	1895 - 1943	N 1

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
19	Pozemnostní archy	1921	N 1
20	Udělení koncese k hostinské živnosti	1923	N 1
21	Honitba	1909 - 1942	N 1

III. Účetní materiál

III. 1. Účetní knihy

22	Hlavní kniha	1893 - 1930	K 9
23	Hlavní kniha	1933 - 1940	K 10
24	Hlavní kniha	1942 - 1945 (1948)	K 11
25	Pokladní deník	1881 - 1928	K 12
26	Pokladní deník	1932 - 1944	K 13
27	Knih příjmů a vydání chudinského fondu	1895 - 1940	K 14
28	Knih školních poplatků	1909 - 1940	K 15

III. 2. Účty

29	Účetní uzávěrky	1936 - 1944	N 2
----	-----------------	-------------	-----

IV. Mapy, plány

30	Katastrální mapa obce a okolí měřítko: neuvedeno, rozměry: 44 x 41 cm	1935	M 1
----	--	------	-----

Název archivní pomůcky:	Archiv obce Brodeslavy
Časové rozmezí:	[50. léta 19. stol.] - 1945 (1948)
Počet evidenčních jednotek:	22 (15 úředních knih, 4 podací protokoly, 2 kartony, 1 mapa)
Počet inventárních jednotek:	30
Rozsah v bm:	0,57 (úřední knihy – 0,24 bm, podací protokoly – 0,10 bm, kartony – 0,22 bm, mapa – 0,01 bm)
Stav ke dni:	16. března 2009
Zpracovatel fondu:	Kateřina Nová
Zpracovatelé archivní pomůcky:	Kateřina Nová, Petr Hubka, Zuzana Kliková
Počet stran:	12
Počet exemplářů:	4
Schválila:	Martina Matušková dne 16. 3. 2009 – č. j. SOAP/060-152/2009